

ABC płatnika składek

Informacja dla osób, które rozpoczynają prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej i rozliczają składki na ubezpieczenia własne i innych osób: pracowników, zleceniobiorców lub osób współpracujących

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Spis treści

Wstęp	3
Co możesz zrobić na PUE ZUS	3
Jak zgłosić płatnika składek i inne osoby do ubezpieczeń	4
Zgłoszenie płatnika składek	4
Zgłoszenie do ubezpieczeń	5
Ulga na start, składki na preferencyjnych warunkach, mały ZUS+ – o czym warto wiedzieć	9
Jak rozliczać i opłacać składki	12
Składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne	14
Składka na ubezpieczenie zdrowotne	14
Zasady finansowania składek na poszczególne ubezpieczenia społeczne ...	16
Składki na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	17
Składki na Fundusz Emerytur Pomostowych	18
Sposób opłacania składek	19
Jak korygować dokumenty ubezpieczeniowe	20
Jak przekazywać dokumenty ubezpieczeniowe do ZUS	22
Co zrobić w przypadku zawieszenia i wznowienia działalności gospodarczej	23
Jak zamknąć działalność gospodarczą i wyrejestrować siebie oraz ubezpieczonych z ubezpieczeń	25
Wyrejestrowanie z ubezpieczeń	25
Wyrejestrowanie płatnika składek	25
Kiedy trzeba składać informację o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe ZUS IWA	25
Co jeszcze warto wiedzieć	26
Gdzie szukać dodatkowych informacji	27
Słowniczek	29
Podstawa prawna	30

Wstęp

Zaczynasz lub chcesz zacząć prowadzić pozarolniczą działalność gospodarczą? Sprawdź, jakie masz wobec nas zobowiązania.

Zebrane w ulotce informacje pomogą Ci zrozumieć i wypełnić obowiązki, które wynikają z przepisów prawa. Uzyskasz tu wskazówki, jak:

- zgłosić siebie i pracowników do ubezpieczeń,
- rozliczyć i opłacić składki,
- wyrejestrować siebie i pracowników z ubezpieczeń,
- zgłosić i wyrejestrować firmę.

Mamy nadzieję, że łatwo i szybko znajdziesz ważne dla siebie informacje.

Ta broszura dotyczy tylko pozarolniczej działalności gospodarczej.

WAŻNE!

Od 1 stycznia 2023 r. obowiązkiem każdego płatnika składek jest mieć aktywne konto na Platformie Usług Elektronicznych (PUE) ZUS. Szczegółowe informacje, jak założyć konto, znajdziesz na stronie www.zus.pl/pue.

Co możesz zrobić na PUE ZUS

Jako płatnik składek na portalu PUE ZUS:

- sprawdzisz stan bieżących rozliczeń,
- sprawdzisz informacje o osobach, które zgłosiłeś do ubezpieczeń,
- będziesz mieć dostęp do elektronicznych zwolnień lekarskich (e-ZLA) swoich pracowników,
- złożysz wniosek o zaświadczenie o niezaleganiu w opłaceniu składek i odbierzesz to zaświadczenie,
- złożysz wniosek o rozliczenie konta,
- złożysz wniosek o kontrolę zwolnienia swojego pracownika,
- wypełnisz i wyślesz dokumenty ubezpieczeniowe przez bezpłatną aplikację ePłatnik; jest to narzędzie dla małych i średnich przedsiębiorców (do 100 ubezpieczonych),
- odbierzesz korespondencję z ZUS,
- samodzielnie utworzysz elektroniczne potwierdzenie z danymi z ZUS i przekażesz je instytucji, która tego oczekuje (np. bankowi).

Gdy masz swój profil na PUE ZUS, możesz również:

- sprawdzić swoje dane zapisane na koncie w ZUS,
- rezerwować wizyty w wybranej naszej placówce,
- zgłosić, że chcesz otrzymywać powiadomienia e-mailem lub SMS-em.

Uprawnienia do Twojego profilu PUE ZUS i obsługi aplikacji ePłatnik w Twoim imieniu możesz nadać innej osobie fizycznej – np. pracownikowi biura rachunkowego. Wystarczy, że przekażesz nam stosowne pełnomocnictwo. Możesz skorzystać z [formularza ZUS PEL „Pełnomocnictwo do wykonywania czynności prawnych w relacjach z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych”](#), który znajdziesz na PUE ZUS lub na stronie www.zus.pl. Możesz również napisać pełnomocnictwo samodzielnie. Jasno określ w nim jego zakres, tzn. do jakich czynności (lub spraw) go udzielasz. Pełnomocnictwo możesz dostarczyć osobiście do naszej placówki, wysłać je pocztą lub elektronicznie przez PUE ZUS.

Jak zgłosić płatnika składek i inne osoby do ubezpieczeń

Możesz rozpocząć działalność gospodarczą już tego samego dnia, w którym złożysz wniosek o wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG).

Zgłoszenie płatnika składek

Wniosek o wpis do CEIDG (na formularzu CEIDG-1) możesz wysłać elektronicznie albo listem poleconym lub złożyć w urzędzie gminy lub miasta. Złożenie wniosku o wpis do CEIDG jest równocześnie zgłoszeniem płatnika składek w ZUS.

Na podstawie danych z CEIDG utworzymy dokumenty zgłoszeniowe płatnika składek:

- zgłoszenie płatnika składek,
- informację o Twoich rachunkach bankowych jako płatnika składek,
- informację o adresach, pod którymi prowadzisz działalność gospodarczą.

Nie musisz samodzielnie sporządzać tych dokumentów ani ich do nas przekazywać.

Zgłoszenie do ubezpieczeń

Jako przedsiębiorca musisz zgłosić do ubezpieczeń:

- siebie – do obowiązkowych lub dobrowolnych ubezpieczeń społecznych i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego,
- pracowników – do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego,
- zleceniobiorców – do obowiązkowych lub dobrowolnych ubezpieczeń społecznych i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego,
- osoby z Tobą współpracujące – do obowiązkowych lub dobrowolnych ubezpieczeń społecznych i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

WAŻNE!

Osoby współpracujące z osobą, która prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, lub z osobą, która korzysta z ulgi na start, to dla celów ubezpieczeń społecznych:

- małżonek,
- dzieci własne,
- dzieci drugiego małżonka,
- dzieci przysposobione,
- rodzice,
- macocha,
- ojczym,
- osoby przysposabiające,

jeżeli pozostają z nią we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności (z wyjątkiem osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego).

Na wyłączenie z obowiązku zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych mają wpływ różne okoliczności. Dlatego jako osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, nie musisz zgłaszać do tych ubezpieczeń:

- siebie, jeśli:
  - jesteś zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z umowy o pracę, o ile jesteś zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy,
  - jesteś ubezpieczony w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS),

- masz ustalone prawo do emerytury lub renty innej niż renta z tytułu niezdolności do pracy,
- korzystasz z ulgi na start;
- osoby współpracującej, jeśli:
  - jest zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z umowy o pracę, o ile jest zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy,
  - jest ubezpieczona w KRUS,
  - ma ustalone prawo do emerytury lub renty;
- zleceniobiorcy, jeśli:
  - jest zgłoszony do ubezpieczeń społecznych z innej umowy, z tytułu której podstawa wymiaru składek wynosi co najmniej minimalne wynagrodzenie,
  - jest osobą, z którą zawarłeś nie tylko umowę zlecenia, umowę agencyjną, umowę o świadczenie usług czy umowę o dzieło, ale też umowę o pracę – wówczas zgłaszasz ją do ubezpieczeń jako pracownika,
  - jest osobą, która zawarła umowę zlecenia, umowę agencyjną, umowę o świadczenie usług albo umowę o dzieło z inną firmą, ale w jej ramach wykonuje pracę dla Ciebie i zatrudniłeś ją na umowę o pracę – wówczas zgłaszasz ją do ubezpieczeń jako pracownika,
  - jest uczniem szkoły ponadpodstawowej lub studentem i nie skończył 26 lat – nie zgłaszasz go do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego ani obowiązkowo, ani dobrowolnie.

WAŻNE!

Termin „renta” oznacza tu świadczenie pieniężne z systemu ubezpieczenia społecznego (realizowanego w naszym kraju przez ZUS i KRUS) bądź zaopatrzenia emerytalnego (np. żołnierzy zawodowych czy funkcjonariuszy policji). Nie ma przy tym znaczenia, czy jest to renta z polskiego, czy zagranicznego systemu ubezpieczenia bądź zaopatrzenia społecznego. Nie chodzi tu o świadczenia wypłacane na podstawie przepisów prawa cywilnego (np. renta wyrównawcza) czy też na podstawie ustawy o rencie socjalnej (np. wypłacane przez ośrodki pomocy społecznej).

WAŻNE!

Szczegółowe informacje o zasadach objęcia ubezpieczeniami, a także rozliczania, finansowania i optacania składek, znajdziesz na www.zus.pl.

Zgłoszenia do odpowiednich ubezpieczeń przekaż w ciągu 7 dni od dnia, w którym:

- zacząłeś prowadzić działalność – jeśli zgłaszasz siebie,
- rozpoczęliście współpracę – jeśli zgłaszasz osobę, która z Tobą współpracuje,
- nawiązaliście stosunek pracy – jeśli zgłaszasz pracowników,
- zleceniobiorca zacznie wykonywać umowę.

Aby zgłosić siebie, osobę współpracującą, pracownika lub zleceniobiorcę:

- do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego – wypełnij i złóż formularz [ZUS ZUA](#),
- tylko do ubezpieczenia zdrowotnego – wypełnij i złóż formularz [ZUS ZZA](#).

Aby zgłosić do ubezpieczenia zdrowotnego członków swojej rodziny albo członków rodzin Twoich pracowników lub zleceniobiorców (osób zgłaszanych przez Ciebie do ubezpieczeń), wypełnij i złóż formularz [ZUS ZCNA](#).

Członka swojej rodziny zgłoś w ciągu 7 dni, od kiedy zaistniała okoliczność, która uzasadnia to zgłoszenie. Członków rodzin Twoich pracowników lub zleceniobiorców zgłoś w ciągu 7 dni, od kiedy osoba ubezpieczona poinformowała Cię o konieczności zgłoszenia danego członka rodziny.

Już podczas składania wniosku o wpis do CEIDG możesz zgłosić do odpowiednich ubezpieczeń:

- siebie,
- członków Twojej rodziny,
- osoby, które u Ciebie pracują: pracowników, zleceniobiorców, osoby współpracujące,
- członków rodzin osób, które u Ciebie pracują.

Na podstawie przekazanych przez Ciebie danych sporządzimy:

- Twoje zgłoszenie lub zgłoszenie osób, które u Ciebie pracują, do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego,
- Twoje zgłoszenie lub zgłoszenie osób, które u Ciebie pracują, do ubezpieczenia zdrowotnego,
- zgłoszenie członków Twojej rodziny i członków rodzin osób, które u Ciebie pracują, do ubezpieczenia zdrowotnego.

Zgłosimy Cię do ubezpieczeń od dnia, w którym zaczniesz prowadzić działalność gospodarczą.

WAŻNE!

Jeżeli podczas składania wniosku CEIDG-1 nie zgłosisz do ubezpieczeń siebie (jako osoby ubezpieczonej), osób zatrudnionych lub członków rodziny, musisz zgłosić te osoby w ZUS (siebie i osoby zatrudnione na formularzu ZUS ZUA bądź ZUS ZZA, a członka rodziny na ZUS ZCNA).

WAŻNE!

Członek rodziny dla celów ubezpieczenia zdrowotnego to:

■ dziecko:

- własne,
- małżonka,
- przysposobione, wnuk albo dziecko obce, dla którego ustanowiono opiekę,
- obce w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka,

do ukończenia przez nie 18 lat, a jeżeli uczy się dalej – w szkole, zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni lub w szkole doktorskiej – do ukończenia 26 lat, natomiast jeżeli ma orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub inne traktowane na równi – bez ograniczenia wieku,

■ małżonek,

■ wstępni (czyli rodzice, dziadkowie itp.), którzy pozostają z Tobą we wspólnym gospodarstwie domowym.

Dziadkowie mogą zgłosić wnuki tylko wtedy, gdy żadne z rodziców nie jest objęte obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym ani nie jest uprawnione do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów o koordynacji z tytułu wykonywania pracy lub pracy na własny rachunek.

WAŻNE!

Powinieneś wyrejestrować członka rodziny z ubezpieczenia zdrowotnego (na formularzu ZUS ZCNA), jeśli uzyska własny tytuł do tego ubezpieczenia (np. jako pracownik, zleceniobiorca, osoba, która prowadzi działalność gospodarczą, bezrobotny itd.).

Ulga na start, składki na preferencyjnych warunkach, mały ZUS+ – o czym warto wiedzieć

Jeśli rozpoczynasz działalność gospodarczą, możesz skorzystać z **ulgi na start**. Wówczas będziesz opłacać tylko składkę na ubezpieczenie zdrowotne. Do ubezpieczenia zdrowotnego zgłosisz się z kodem tytułu **05 40 xx**. Nie obejmujemy Cię obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi przez 6 miesięcy, od kiedy rozpoczniesz swoją działalność gospodarczą.

WAŻNE!

Musisz jednak pamiętać, że brak składki na ubezpieczenia społeczne oznacza brak świadczeń (np. zasiłku chorobowego czy macierzyńskiego). Okres ulgi nie liczy się też do Twojej przyszłej emerytury. Możesz natomiast korzystać ze służby zdrowia w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ).

WAŻNE!

Na zgłoszenie do ulgi na start masz 7 dni od rozpoczęcia działalności. Gdy upływie 6 miesięcy korzystania z ulgi na start, wyrejestruj się z ubezpieczenia zdrowotnego, a następnie zgłoś się do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z kodem tytułu **05 70 xx, 05 72 xx, 05 90 xx, 05 92 xx** (jeśli spełniasz ustawowe warunki) lub z kodem **05 10 xx** albo **05 12 xx**.

Możesz zrezygnować z ulgi na start i zgłosić się do ubezpieczeń społecznych przed upływem 6 miesięcy, także od momentu, w którym rozpoczniesz działalność. Jeśli to zrobisz i zgłosisz się do ubezpieczeń społecznych, nie możesz już zmienić swojej decyzji i powrócić do ulgi na start.

Jeśli zrezygnujesz z ulgi na start, kolejny raz możesz skorzystać z tego uprawnienia dopiero po 60 miesiącach kalendarzowych od dnia, w którym zakończysz albo zawieszisz działalność gospodarczą.

Zawsze jednak (niezależnie od tego, czy korzystasz z ulgi na start, czy nie) musisz zgłosić się do ubezpieczenia zdrowotnego i opłacać składkę na to ubezpieczenie.

Możesz skorzystać z ulgi na start, jeśli spełniasz dwa warunki:

- 1) podejmujesz działalność gospodarczą po raz pierwszy albo ponownie po co najmniej 60 miesiącach od ostatniego jej zawieszenia lub zakończenia,

2) nie wykonujesz dla byłego pracodawcy tego, co robiłeś dla niego jako pracownik w tym lub w poprzednim roku kalendarzowym.

Możesz także opłacać **składki na preferencyjnych warunkach**, czyli od kwoty równej lub większej niż 30% minimalnego wynagrodzenia przez pierwsze 24 miesiące kalendarzowe od rozpoczęcia działalności gospodarczej albo po skorzystaniu z ulgi na start.

Możesz z tego skorzystać, jeśli spełniasz dwa warunki:

- 1) nie prowadzisz ani nie prowadziłeś w ostatnich 60 miesiącach kalendarzowych żadnej pozarolniczej działalności,
- 2) nie wykonujesz dla byłego pracodawcy tego, co robiłeś dla niego jako pracownik w tym lub w poprzednim roku kalendarzowym.

WAŻNE!

Jeśli będziesz opłacać preferencyjne składki na ubezpieczenia społeczne, będzie to miało wpływ na wysokość przysługujących Ci świadczeń z dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego (zasiłku chorobowego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku macierzyńskiego, zasiłku opiekuńczego). Jeśli będziesz opłacać składki od kwoty 30% minimalnego wynagrodzenia i staniesz się niezdolny do pracy z powodu choroby, to Twój zasiłek z ubezpieczenia chorobowego będzie odpowiedni do tej podstawy i będzie wynosił 80% tej kwoty, także za okres pobytu w szpitalu.

Więcej na temat ulgi na start i preferencyjnych składek znajdziesz w ulotce [„Masz wybór: ulga na start, preferencyjne składki, mały ZUS+, działalność nieewidencjonowana”](#) (pdf, 616 kB).

Jeśli prowadzisz działalność kolejny rok, możesz opłacać niższe składki na ubezpieczenia społeczne w ramach ulgi mały ZUS+.

Możesz opłacać składki na ubezpieczenia społeczne od podstawy wymiaru, której wysokość zależy od Twoich dochodów z działalności gospodarczej. Twój przychód z tytułu działalności gospodarczej uzyskany w poprzednim roku kalendarzowym, jeśli prowadziłeś ją przez cały rok, nie może przekroczyć 120 tys. zł.

Niższe składki na ubezpieczenia społeczne możesz opłacać maksymalnie przez 36 miesięcy w ciągu ostatnich 60 miesięcy kalendarzowych prowadzenia działalności gospodarczej.

Aby obliczyć podstawę wymiaru składek, pomnóż przeciętny miesięczny dochód z działalności gospodarczej z poprzedniego

roku przez współczynnik, który prezes ZUS co roku ogłasza w „Monitorze Polskim”. Możesz także skorzystać z [kalkulatora](#). Jest on dostępny na naszej stronie oraz na www.e-skladka.pl. Podstawa wymiaru składek nie może być niższa niż 30% minimalnego wynagrodzenia ani wyższa niż 60% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Jeśli ustalisz ją na niższą kwotę, będziesz optać składki od podstawy równej 30% minimalnego wynagrodzenia.

Więcej informacji znajdziesz [na naszej stronie w artykule „Mały ZUS plus – zgłoszenie do ubezpieczeń”](#).

WAŻNE!

Jako miesiąc kalendarzowy przyjmij każdy miesiąc, w którym podlegałeś ubezpieczeniom społecznym lub ubezpieczeniu zdrowotnemu co najmniej jeden dzień. Jeśli korzystałeś z małego ZUS w 2019 r. lub w 2020 r., okres ten wlicza się zarówno do 36, jak i 60 miesięcy kalendarzowych.

WAŻNE!

Nie musisz nas informować o tym, że korzystasz z małego ZUS+. Wystarczy, że zgłosisz się do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z kodem **05 90 xx** lub **05 92 xx**.

WAŻNE!

Masz cały styczeń na zgłoszenie się do ulgi mały ZUS+, a jeśli prawo do niej nabyłeś w trakcie roku – 7 dni od nabycia tego prawa.

WAŻNE!

Twoja decyzja o optaniu niższych składek będzie miała wpływ na wysokość świadczeń, które Ci przysługują:

- z ubezpieczenia chorobowego (m.in. zasiłek chorobowy, świadczenia rehabilitacyjne, zasiłek macierzyński, zasiłek opiekuńczy),
- z ubezpieczenia wypadkowego (m.in. zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne).

Świadczenia te są obliczane od podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia chorobowe lub wypadkowe. Jeśli zadeklarujesz kwotę niższą niż standardowa (60% prognozowanego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia), to ta kwota będzie przyjęta do obliczenia przysługujących Ci zasiłków i świadczeń.

Więcej na ten temat znajdziesz [na stronie www.zus.pl](http://www.zus.pl).

Jeśli zatrudniłeś pracownika lub zleceniobiorcę po 1 stycznia 2019 r., jego akta pracownicze będziesz przechowywać przez 10 lat. Liczysz je od końca roku kalendarzowego, w którym rozwiązaście (lub wygaś) stosunek pracy. Możesz także prowadzić akta pracowników w formie elektronicznej¹.

Więcej informacji znajdziesz [na naszej stronie internetowej](#) lub w broszurze „[Skracamy? Tak, z 50 do 10 lat. Zmiany w zasadach przechowywania akt pracowniczych. Informacja dla pracodawców](#)” (pdf, 5529 kB).

Jak rozliczać i opłacać składki

Składki i wypłacone świadczenia rozliczaj i opłacaj za każdy miesiąc. Rób to do 20 dnia następnego miesiąca.

Jeżeli 20 dzień miesiąca przypada w sobotę, niedzielę lub święto, to składki musisz opłacić najpóźniej następnego dnia po dniu lub dniach wolnych od pracy.

Co miesiąc musisz składać do nas komplet dokumentów rozliczeniowych, czyli następujące formularze:

- odpowiednie imienne raporty miesięczne:
  - [ZUS RCA](#) – w którym rozliczysz składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz wypłacone świadczenia, lub
  - [ZUS RSA](#) – w którym rozliczysz wypłacone świadczenia lub wykażesz przerwy w opłacaniu składek,
  - [ZUS RPA](#) – tylko wtedy, gdy w danym miesiącu:
    - wypłaciłeś ubezpieczonemu przychód należny za inny rok kalendarzowy niż rok, którego dotyczy raport (podany w bloku I. Dane organizacyjne), i przychód ten stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalno-rentowe lub – jeśli przychód był wyższy niż roczna podstawa wymiaru składek – podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie wypadkowe,
    - wypłaciłeś ubezpieczonemu – obok wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego, świadczenia

---

¹ Ustawa z 10 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze skróceniem okresu przechowywania akt pracowniczych oraz ich elektronicznością (Dz.U. z 2018 r. poz. 357, z późn. zm.).

rehabilitacyjnego – przychód (np. dodatek stażowy), który w tym okresie nie stanowił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe i który jest należny za dany miesiąc albo za inny rok kalendarzowy,

- ubezpieczony wykonywał pracę nauczycielską,
- deklarację rozliczeniową [ZUS DRA](#), którą sporządzisz na podstawie imiennych raportów miesięcznych; w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA, w bloku I. Dane organizacyjne w polu 01 „Termin przysyłania deklaracji i raportów” podaj termin „6” (do 20 dnia miesiąca za miesiąc poprzedni); nie wypełniaj bloku X. Deklaracja dochodu.

Jeśli prowadzisz lub będziesz prowadzić kilka działalności gospodarczych, składki za wszystkich ubezpieczonych rozliczaj w jednym komplecie dokumentów rozliczeniowych.

Jeśli wynagrodzenie za pracę wypłacasz do 10 dnia następnego miesiąca, np. za styczeń – 10 lutego, rozliczaj je w dokumentach rozliczeniowych ZUS RCA i ZUS DRA za luty (kiedy je wypłaciłeś). Zatem gdy np. zatrudniłeś pracownika w styczniu, a wynagrodzenie za ten miesiąc wypłacisz mu w lutym, za styczeń powinieneś złożyć za tego pracownika zerowy imienny raport miesięczny ZUS RCA, ponieważ nie wypłaciłeś mu wynagrodzenia w tym miesiącu.

Jeśli natomiast skorzystasz z małego ZUS+, czyli z opłacania niższej składki na ubezpieczenia społeczne, musisz przekazać nam informację o rocznym przychodzie i dochodzie z działalności gospodarczej, formie opodatkowania obowiązującej Cię w poprzednim roku kalendarzowym oraz ustalonej podstawie wymiaru na dany rok kalendarzowy. Dane te przekazujesz w dokumencie:

- [ZUS RCA](#), imiennym raporcie miesięcznym, cz. II – jeśli rozliczasz składki za siebie i za inne osoby ubezpieczone,
- [ZUS DRA](#), deklaracji rozliczeniowej, cz. II – jeśli rozliczasz składki tylko za siebie.

Dokument ten składasz wraz z kompletem dokumentów rozliczeniowych:

- za styczeń każdego roku, z kwotą przychodu za ubiegły rok kalendarzowy, albo
- za pierwszy miesiąc po rozpoczęciu lub wznowieniu działalności gospodarczej w danym roku kalendarzowym.

Jeśli rozpoczynasz lub wznawiasz działalność od pierwszego dnia danego miesiąca, jako płatnik składek złożysz za ten miesiąc deklarację rozliczeniową ZUS DRA i imienne raporty miesięczne z pełnymi składkami.

Jeśli rozpoczynasz lub wznawiasz działalność w trakcie miesiąca, składasz za ten miesiąc deklarację rozliczeniową ZUS DRA i imienne raporty miesięczne z pomniejszonymi proporcjonalnie składkami na ubezpieczenia społeczne, Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy oraz pełną kwotą składek na ubezpieczenie zdrowotne. Za następne miesiące natomiast składasz deklaracje rozliczeniowe ZUS DRA i imienne raporty miesięczne z pełnymi składkami. Jeśli wykreślasz lub zawieszasz działalność w trakcie miesiąca, jako płatnik składek złożysz za ten miesiąc deklarację rozliczeniową ZUS DRA i imienne raporty miesięczne.

Składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne

Składki na ubezpieczenia społeczne wynoszą:

- na ubezpieczenie emerytalne – 19,52% podstawy wymiaru,
- na ubezpieczenia rentowe – 8% podstawy wymiaru,
- na ubezpieczenie chorobowe – 2,45% podstawy wymiaru,
- na ubezpieczenie wypadkowe – stopa procentowa składki jest różnicowana, zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. [Wysokość tej stopy musisz sprawdzić samodzielnie na naszej stronie www.zus.pl w zakładce \[Składki, wskaźniki, odsetki\] → \[Składki\] → \[Stopy procentowe składek na ubezpieczenia społeczne\]](#) na każdy rok składkowy, który trwa od 1 kwietnia danego roku do 31 marca następnego roku.

Składka na ubezpieczenie zdrowotne

Od 2022 r. podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne zależy od formy opodatkowania, jaką stosujesz w odniesieniu do uzyskiwanych przychodów lub dochodów z prowadzonej działalności.

Składka na ubezpieczenie zdrowotne wynosi 9% podstawy jej wymiaru. W przypadku gdy opłacasz podatek dochodowy

w formie podatku liniowego, stopa procentowa składki wynosi 4,9%. Jednak miesięczna wysokość składki nie może być niższa niż kwota ustalona jako 9% minimalnego wynagrodzenia.

Wysokość składki możesz obliczyć, korzystając z [kalkulatora na naszej stronie **www.zus.pl**](#).

WAŻNE!

Jeśli rozliczasz się na zasadach ogólnych lub ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, musisz dokonać rozliczenia rocznego za wszystkie miesiące ubiegłego roku, za które podlegałeś ubezpieczeniu zdrowotnemu. Roczne rozliczenie składasz w dokumentach rozliczeniowych za kwiecień (ZUS DRA blok XII albo ZUS RCA blok III.F) do 20 maja.

Jeśli w wyniku rozliczenia rocznego powstanie różnica między roczną składką a sumą składek wynikającą ze złożonych dokumentów rozliczeniowych za poszczególne miesiące roku:

- kalendarzowego (od stycznia do grudnia) dla ryczałtu,
- składowego (od lutego danego roku do stycznia kolejnego roku) dla zasad ogólnych,

musisz dopłacić różnicę wraz ze składką za kwiecień w terminie opłacania składek za kwiecień (czyli do 20 maja).

Jeśli w wyniku rozliczenia rocznego powstanie nadpłata, przygotujemy za Ciebie wniosek o zwrot, który udostępniemy na Twoim profilu na PUE ZUS. Wystawiony wniosek musisz zweryfikować, podpisać i wysłać w wersji elektronicznej do ZUS do 1 czerwca.

Rozliczenie roczne za ubiegły rok musisz złożyć nawet wówczas, jeśli zakończyłeś działalność w trakcie roku lub podlegałeś ubezpieczeniu zdrowotnemu chociaż miesiąc.

Jeśli 20 dzień maja przypada na sobotę lub niedzielę, to ostatnim dniem na złożenie rocznego rozliczenia i opłacenia niedopłaty jest następnny dzień roboczy po dniu wolnym od pracy.

Więcej informacji znajdziesz w poradniku [„Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz ustalania podstawy wymiaru składek. Poradnik dla osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących”](#) (pdf, 1384 kB).

Składkę na to ubezpieczenie musisz zawsze opłacić w pełnej wysokości za cały miesiąc. Nawet jeśli wykonywałeś działalność gospodarczą przez część miesiąca lub byłeś niezdolny do pracy (nawet jeśli pobierasz zasiłek z ubezpieczenia chorobowego lub wypadkowego), składka na to ubezpieczenie nie zmniejsza się proporcjonalnie.

WAŻNE!

Zasady ustalania podstaw wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne są odrębnie uregulowane w zależności od tytułu do ubezpieczeń. [Aktualne informacje na temat ustalania podstawy wymiaru składek osób, które prowadzą działalność gospodarczą, oraz osób, które z nimi współpracują, pracowników czy zleceniobiorców, możesz uzyskać na stronie \[www.zus.pl\]\(http://www.zus.pl\)](#) i w każdej naszej placówce.

Zasady finansowania składek na poszczególne ubezpieczenia społeczne

- Składkę na ubezpieczenie emerytalne:
  - swoją – jako osoby, która prowadzi działalność – finansujesz w całości samodzielnie jako ubezpieczony,
  - osób, które współpracują z Tobą przy prowadzeniu działalności – finansujesz w całości Ty jako płatnik składek,
  - pracowników i zleceniobiorców – finansuje w połowie ubezpieczony, a w połowie finansujesz Ty jako płatnik składek (czyli odpowiednio pracodawca lub zleceniodawca).
- Składkę na ubezpieczenia rentowe:
  - swoją – jako osoby, która prowadzi działalność – finansujesz w całości samodzielnie jako ubezpieczony,
  - osób, które współpracują z Tobą przy prowadzeniu działalności – finansujesz w całości Ty jako płatnik składek,
  - pracowników i zleceniobiorców – część w wysokości 1,5% podstawy wymiaru finansuje ubezpieczony, a część w wysokości 6,5% podstawy wymiaru finansujesz Ty jako płatnik składek.
- Składkę na ubezpieczenie chorobowe:
  - swoją – jako osoby, która prowadzi działalność – finansujesz w całości samodzielnie jako ubezpieczony,
  - osób, które z Tobą współpracują przy prowadzeniu działalności – finansujesz w całości Ty jako płatnik składek,

- pracowników, a także zleceniobiorców, którzy zgłosili się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego – finansują w całości ubezpieczeni.
- Składkę na ubezpieczenie wypadkowe:
  - swoją – jako osoby, która prowadzi działalność – finansujesz w całości samodzielnie jako płatnik składek,
  - osób, które z Tobą współpracują przy prowadzeniu działalności oraz pracowników i zleceniobiorców – finansujesz w całości Ty jako płatnik składek.

Składki na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Jako osoba, która prowadzi działalność gospodarczą i jest zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, musisz także opłacać za siebie składki na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy. Jeśli jesteś kobietą i masz 55 lat albo jesteś mężczyzną i masz 60 lat, ten obowiązek Cię nie dotyczy.

Jeśli zatrudniasz inne osoby, musisz za nie opłacać nie tylko składki na ubezpieczenia społeczne lub ubezpieczenie zdrowotne, lecz także składki na:

- Fundusz Pracy (FP) – za osoby, które zgłosiłeś do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, dla których podstawa wymiaru składek na te ubezpieczenia, w przeliczeniu na miesiąc (łącznie ze wszystkich tytułów, u wszystkich płatników), wynosi co najmniej tyle, ile minimalne wynagrodzenie (zasada ta dotyczy także Ciebie); w 2023 r. wysokość tej składki wynosi 1% podstawy jej wymiaru,
- Fundusz Solidarnościowy (FS) – za osoby, za które opłacasz składkę na FP. Składka na FS wynosi 1,45% podstawy jej wymiaru, która jest taka sama jak podstawa wymiaru składki na FP.

WAŻNE!

Składki na FP i FS obliczasz łącznie w wysokości sumy stóp procentowych tych składek (2,45%) i wykazujesz w deklaracji rozliczeniowej w łącznej kwocie.

WAŻNE!

Jeśli prowadzisz pozarolniczą działalność gospodarczą i zatrudniasz osoby wyłącznie na umowę zlecenia, nie musisz opłacać za nie składek na FP i FS.

Oprócz składek na FP i FS musisz opłacać składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP) – za osoby zatrudnione (np. pracowników i zleceniobiorców), które zgłosiłeś do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, bez względu na wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Składka na FGŚP wynosi 0,10% podstawy jej wymiaru.

Nie musisz opłacać składek na FGŚP za siebie jako osobę, która prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą, oraz za osoby, które z Tobą współpracują przy jej prowadzeniu (o ile współpraca ta nie odbywa się w ramach umowy o pracę), a także za zatrudnioną przez Ciebie pomoc domową.

Składek na FP, FS i FGŚP nie musisz opłacać za:

- pracowników, którzy powracają z urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu rodzicielskiego lub urlopu wychowawczego – przez 36 miesięcy od pierwszego miesiąca po powrocie z takiego urlopu,
- pracowników, którzy ukończyli 50 lat i przez 30 dni przed zatrudnieniem byli w ewidencji bezrobotnych powiatowego urzędu pracy – przez 12 miesięcy od pierwszego miesiąca po zawarciu umowy o pracę,
- skierowanych do pracy bezrobotnych, którzy nie ukończyli 30 lat – przez 12 miesięcy od pierwszego miesiąca po zawarciu umowy o pracę,
- kobiety, które mają co najmniej 55 lat, i mężczyzn, którzy mają co najmniej 60 lat.

Wysokość składek na FP, FS i FGŚP określa ustawa budżetowa.

Składki na Fundusz Emerytur Pomostowych

Musisz również opłacać składki na Fundusz Emerytur Pomostowych (FEP) za pracowników, którzy spełniają łącznie następujące warunki:

- urodzili się po 31 grudnia 1948 r.,
- wykonują pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, o których mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Stopa procentowa składki na FEP wynosi 1,5% podstawy wymiaru. Podstawę wymiaru składki na FEP stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Jeśli ubezpieczony osiągnie roczną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, to nie musisz opłacać za niego składek na FEP.

Składkę na FEP rozliczaj w deklaracji rozliczeniowej ZUS DRA (w bloku IX). Wskaż w niej również liczbę pracowników, za których opłacasz składkę na FEP, oraz liczbę stanowisk pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze.

Musisz też przekazać do nas informacje o pracowniku, za którego opłacałeś składki na FEP, do 31 marca danego roku za poprzedni rok kalendarzowy. Jest to tzw. zgłoszenie danych o pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (na formularzu ZUS ZSWA).

Sposób opłacania składek

Wszystkie składki opłacasz jednym przelewem na swój numer rachunku składowego (NRS). Informację o NRS otrzymasz od nas pocztą, niezwłocznie po założeniu konta płatnika składek. Możesz także sprawdzić NRS w [wyszukiwarce, która jest dostępna na stronie www.e-skladka.pl](http://www.e-skladka.pl), lub zadzwonić w tej sprawie do Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS (nr tel. 22 560 16 00) albo zgłosić się do naszej placówki. NRS znajdziesz też na swoim profilu płatnika składek na PUE ZUS oraz w programie Płatnik.

Na przelewie podajesz łączną kwotę składek na:

- ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe, chorobowe, wypadkowe),
- ubezpieczenie zdrowotne,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
- Fundusz Emerytur Pomostowych.

NRS, który od nas otrzymasz, będzie zawierał numer ZUS – 60000002026, a także Twój indywidualny numer (np. Twój NIP lub – jeśli konto zostało założone bez tego numeru – unikalny numer przypisany do Twojego konta w naszym systemie – ostatnie

10 cyfr). Na podstawie tego numeru będziemy zapisywali i rozliczali wpłaty na Twoim koncie.

Składki musisz opłacać w formie bezgotówkowej, przez obciążenie Twojego (jako płatnika składek) rachunku bankowego. Jeśli jesteś mikroprzedsiębiorcą², możesz opłacać te należności również za pomocą przekazu pocztowego.

W obrocie bezgotówkowym za termin płatności uznaje się dzień obciążenia rachunku bankowego płatnika składek, a nie datę polecenia przelewu.

Jak korygować dokumenty ubezpieczeniowe

Jeśli zmieniły się dane, które wykazywałeś w dotychczas składanych do nas dokumentach ubezpieczeniowych, lub stwierdzisz, że zawierały one błędy, albo my wykryjemy w nich nieprawidłowość, musisz przekazać do nas odpowiednie zgłoszenie zmiany lub korekty danych.

Upewnij się, który formularz powinieneś dostarczyć w danym przypadku i jak prawidłowo go wypełnić. Do zmiany lub korekty danych identyfikacyjnych służą inne formularze niż do zmiany lub korekty pozostałych danych (np. ewidencyjnych lub adresowych), a jeszcze inne – do korekty rozliczeń składek. Ponadto formularze i zasady różnią się w zależności od tego, czy zgłaszasz zmianę lub korektę danych płatnika składek, czy osoby ubezpieczonej.

Poniżej podajemy ogólne zasady w zakresie zgłaszania zmiany lub korekty danych:

- Zmianę lub korektę danych, które dotyczą osoby ubezpieczonej, zgłoś w ciągu 7 dni, od kiedy się one zmieniły albo zauważyłeś błąd, albo otrzymałeś od nas zawiadomienie o stwierdzeniu nieprawidłowości.
- Kiedy musisz zmienić lub skorygować dane identyfikacyjne osoby ubezpieczonej, złóż poprawnie wypełniony [formularz ZUS ZIUA \(zgłoszenie zmiany danych identyfikacyjnych osoby ubezpieczonej\)](#).

---

² W rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2023 r. poz. 221).

- Kiedy musisz zmienić lub skorygować pozostałe dane osoby ubezpieczonej, złóż formularz ZUS ZUA lub ZUS ZZA.
- Kiedy musisz zmienić lub skorygować kod tytułu ubezpieczenia, rodzaje ubezpieczenia lub datę zgłoszenia do ubezpieczeń, wyrejestruj osobę ubezpieczoną na formularzu ZUS ZWUA, a następnie ponownie zgłoś do ubezpieczeń – odpowiednio na formularzu ZUS ZUA lub ZUS ZZA.
- Zmianę lub korektę Twoich danych wykazanych w zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych oraz w zgłoszeniu członków Twojej rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego możesz zgłosić również w CEIDG. Na podstawie przekazanych przez Ciebie danych sporządzimy odpowiednie dokumenty ubezpieczeniowe. Jedynie gdy zmiana lub korekta dotyczy kodu tytułu ubezpieczenia, rodzajów ubezpieczenia albo daty zgłoszenia do ubezpieczeń, musisz wyrejestrować siebie lub członka rodziny i ponownie zgłosić do ubezpieczeń w ZUS.
- Kiedy musisz skorygować dokumenty rozliczeniowe za dany miesiąc, prześlij za ten miesiąc nowy odpowiedni komplet dokumentów (deklarację rozliczeniową korygującą ZUS DRA i odpowiednie imienne raporty miesięczne korygujące albo tylko deklarację rozliczeniową korygującą, jeśli zmieniasz dane, które wykazywałeś wyłącznie w deklaracji rozliczeniowej). W bloku I w dwóch pierwszych kratkach pola „Identyfikator...” wpisz, która to deklaracja za dany miesiąc (np. 02, 03).
- Gdy musisz zmienić lub skorygować dane członka rodziny ubezpieczonego, wyrejestruj członka rodziny i ponownie zgłoś go do ubezpieczenia – na formularzu ZUS ZCNA.
- Twoje dane jako płatnika składek, które muszą być wpisane do CEIDG, zmieniamy na podstawie danych z wniosku o zmianę wpisu (formularz CEIDG-1 składany jako wniosek o zmianę wpisu). Jeśli te dane się zmieniają, musisz zmienić zgłoszenie do ubezpieczeń, o ile zmieniane dane występują także w zgłoszeniu ZUS ZUA lub ZUS ZZA. Zgłoszenie ZUS ZUA lub ZUS ZZA możesz złożyć zarówno w ZUS, jak i w CEIDG (poza zmianą tytułu ubezpieczenia, rodzajów ubezpieczeń oraz terminów ich powstania, które nadal zgłaszasz do ZUS).
- Gdy musisz zmienić lub skorygować dane o Twoim numerze rachunku bankowego jako płatnika składek czy też adresy, pod którymi prowadzisz działalność, zgłoś to w CEIDG. Na tej podstawie zmienimy lub skorygujemy Twoje dane w naszym systemie.

- Gdy musisz skorygować rozliczenie składki zdrowotnej za lata 1999–2021, od stycznia 2022 r. korygujesz je w raporcie RCA (zamiast – jak do tej pory – w ZUS RZA).
- Dokumenty rozliczeniowe za okres od stycznia 1999 r. do grudnia 2021 r. możesz korygować tylko do 1 stycznia 2024 r.
- Począwszy od dokumentów rozliczeniowych za styczeń 2022 r., możesz składać korektę tych dokumentów w ciągu 5 lat – od dnia, w którym upłynął termin opłacenia składek rozliczonych w tych dokumentach.
- Podstawę i składkę na własne ubezpieczenie zdrowotne za dany rok kalendarzowy/ składkowy możesz skorygować wyłącznie do dnia złożenia wniosku o zwrot nadpłaconej składki zdrowotnej wynikającej z rocznego rozliczenia, a jeśli go nie złożysz, to do 30 czerwca następnego roku kalendarzowego.

Jak przekazywać dokumenty ubezpieczeniowe do ZUS

Jeśli rozliczasz składki za nie więcej niż 5 osób, dokumenty możesz przekazywać do nas:

- elektronicznie – za pośrednictwem aplikacji ePłatnik na [PUE ZUS](#) albo programu Płatnik lub innego oprogramowania, które spełnia nasze wymogi techniczne,
- w formie papierowej.

Dokumenty w formie papierowej możesz złożyć bezpośrednio w naszej placówce, w urzędzie skarbowym, który prowadzi centrum obsługi, lub przesłać je pocztą. Dokumenty te mogą mieć formę pisemną według ustalonego wzoru lub formę wydruku z oprogramowania, które spełnia nasze wymagania, albo wydruku z naszej strony internetowej.

Jeśli rozliczasz składki za więcej niż 5 osób, dokumenty musisz składać w formie dokumentu elektronicznego z aplikacji ePłatnik na PUE ZUS albo z programu Płatnik lub innego oprogramowania, które spełnia nasze wymogi techniczne.

WAŻNE!

Przekazywanie nam dokumentów za pomocą programu Płatnik wymaga kwalifikowanego podpisu elektronicznego.

Aplikacja ePłatnik (internetowy odpowiednik programu Płatnik) jest powiązana z profilem płatnika na PUE ZUS. Mogą jej używać przedsiębiorcy rozliczający składki za maksymalnie 100 ubezpieczonych. Dzięki ePłatnikowi przez PUE ZUS możesz m.in. zgłosić osoby do ubezpieczeń, rozliczyć składki, wypełnić i przekazać dokumenty ubezpieczeniowe. Aplikacja pozwoli Ci na podpisywanie dokumentów nie tylko kwalifikowanym podpisem elektronicznym, lecz także bezpłatnym podpisem zaufanym.

Co zrobić w przypadku zawieszenia i wznowienia działalności gospodarczej

Jeśli nie zatrudniasz pracowników, możesz zawiesić działalność gospodarczą na co najmniej 30 dni³.

Możesz również zawiesić działalność, gdy zatrudniasz wyłącznie pracowników, którzy przebywają na urlopie:

- macierzyńskim,
- na warunkach urlopu macierzyńskiego,
- wychowawczym,
- rodzicielskim, jeśli nie łączą go z wykonywaniem pracy u pracodawcy, który udzielił im tego urlopu.

Jeśli wychowujesz dziecko i zawieszysz firmę, Twoje składki na ubezpieczenia w ZUS mogą być opłacane za Ciebie z budżetu państwa. Z tej ulgi możesz korzystać przez 3 lata lub 6 lat – jeśli wychowujesz dziecko z niepełnosprawnością (możesz podzielić ten okres na nie więcej niż 5 części). Formalności dotyczące przysługujących Ci świadczeń załatwisz w naszych placówkach.

Gdy zawieszasz działalność gospodarczą, możesz zgłosić się do dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych na zasadach, które obowiązują osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. Nie możesz jednak zgłosić się do ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego. Możesz natomiast zgłosić się do dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego. Aby to zrobić,

---

³ W lutym zawieszenie może trwać 28 lub 29 dni.

musisz zawrzeć umowę o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym z Narodowym Funduszem Zdrowia i opłacać za siebie składki na to ubezpieczenie.

Jeśli zamierzasz zawiesić działalność gospodarczą lub ją wznowić, musisz to zgłosić do CEIDG na formularzu CEIDG-1.

Na podstawie informacji otrzymanych z CEIDG sporządzimy za Ciebie dokumenty ubezpieczeniowe.

Gdy zawieszysz działalność:

- wyrejestrujemy Cię jako płatnika składek, chyba że nadal zatrudniasz osoby w zakresie dopuszczalnym przepisami ustawy Prawo przedsiębiorców, za które musisz składać dokumenty ubezpieczeniowe (np. zleceniobiorców),
- wyrejestrujemy Cię z ubezpieczeń,
- wyrejestrujemy z ubezpieczenia zdrowotnego członków Twojej rodziny,
- wyrejestrujemy z ubezpieczeń osoby z Tobą współpracujące,
- wyrejestrujemy z ubezpieczeń członków ich rodzin.

Gdy wznowisz działalność:

- zgłosimy Cię jako płatnika składek,
- dodamy informację o Twoich rachunkach bankowych jako płatnika składek (jeśli wypełnisz te dane we wniosku o wznowienie),
- dodamy informację o adresach, pod którymi prowadzisz działalność gospodarczą (jeśli wypełnisz te dane we wniosku o wznowienie),
- zgłosimy Cię do ubezpieczeń – zgodnie z ostatnim zgłoszeniem przed zawieszeniem działalności,
- zgłosimy członków Twojej rodziny do ubezpieczenia zdrowotnego (jeśli dołączysz te dane do wniosku o wznowienie).

WAŻNE!

Jeśli będziesz wznowiać działalność, a w okresie zawieszenia zmieniły się kod tytułu ubezpieczenia albo schemat podlegania ubezpieczeniom, to musisz zgłosić to do ZUS.

Jak zamknąć działalność gospodarczą i wyrejestrować siebie oraz ubezpieczonych z ubezpieczeń

Wyrejestrowanie z ubezpieczeń

Kiedy przestaniesz prowadzić działalność, musisz wyrejestrować siebie i pozostałe osoby, w stosunku do których wygasło albo zmieniło się ubezpieczenie, w ciągu 7 dni ([na formularzu ZUS ZWUA](#)).

Musisz także wyrejestrować członków ich rodzin na formularzu ZUS ZCNA w ciągu 7 dni, od kiedy ustało ubezpieczenie osoby, która zgłaszała członków rodziny, lub ustały okoliczności, które powodują konieczność zgłoszenia członków rodziny.

Za pośrednictwem wniosku o wpis w CEIDG (informacji o zaprzestaniu prowadzenia działalności) możesz wyrejestrować z ubezpieczeń zarówno siebie i Twoich pracowników, jak i zgłoszonych członków rodziny.

Wyrejestrowanie płatnika składek

W ciągu 7 dni od dnia, w którym trwale zaprzestaniesz wykonywać działalność, musisz przekazać do CEIDG wnioski o wykreślenie wpisu. Na podstawie danych z wniosku wyrejestrujemy Cię jako płatnika składek.

Kiedy trzeba składać informację o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe ZUS IWA

Jako płatnik składek na ubezpieczenie wypadkowe masz obowiązek przekazać nam [formularz ZUS IWA](#) do 31 stycznia danego roku za poprzedni rok kalendarzowy, jeśli:

- byłeś u nas nieprzerwanie zgłoszony jako płatnik składek na ubezpieczenie wypadkowe od 1 stycznia do 31 grudnia roku, za który składana jest ta informacja, i co najmniej jeden dzień w styczniu następnego roku,
- w roku, za który składasz informację, zgłaszałeś do ubezpieczenia wypadkowego średnio co najmniej 10 ubezpieczonych miesięcznie (z Tobą włącznie),
- byłeś wpisany do rejestru REGON 31 grudnia roku, za który składasz informację.

Szczegółowe zasady składania i wypełniania informacji ZUS IWA znajdziesz w poradniku „[ZUS IWA. Informacja o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe](#)” (pdf, 3614 kB).

Co jeszcze warto wiedzieć

Program Płatnik możesz pobrać z naszej strony www.zus.pl/firmy/program-platnik/pobierz. Profil płatnika składek na PUE ZUS założysz [na stronie www.zus.pl/pue](http://www.zus.pl/pue).

We wszystkich dokumentach ubezpieczeniowych, w polach, które dotyczą danych identyfikacyjnych płatnika składek, podawaj takie same dane, jakie podałeś we wniosku CEIDG-1.

Przy zgłaszaniu osoby do ubezpieczeń zwróć szczególną uwagę na podanie jej prawidłowych danych identyfikacyjnych, czyli nazwiska i imienia, daty urodzenia oraz numeru PESEL (a jeżeli nie nadano jej tego numeru – serii i numeru paszportu).

We wszystkich dokumentach ubezpieczeniowych w polach, które dotyczą danych identyfikacyjnych osoby ubezpieczonej, podawaj takie same dane, jakie podałeś w tych polach w zgłoszeniu danej osoby do ubezpieczeń lub ubezpieczenia (czyli w bloku III. Dane identyfikacyjne osoby zgłaszanej do ubezpieczeń w dokumencie ZUS ZUA lub ZUS ZZA, ewentualnie w bloku IV. Aktualne dane identyfikacyjne osoby ubezpieczonej w dokumencie ZUS ZIUA).

W imiennych raportach miesięcznych podawaj tylko jeden identyfikator numeryczny osoby ubezpieczonej: numer PESEL, a jeżeli osobie tej nie nadano tego numeru – numer paszportu.

Jako płatnik składek możesz ubiegać się o dofinansowanie działań na rzecz poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy.

WAŻNE!

W okresie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osoba zagrożona długotrwałą niezdolnością do pracy ma prawo do rehabilitacji leczniczej. Wzór wniosku oraz ważne informacje znajdziesz w [artykule o rehabilitacji na stronie zus.pl](#). Wniosek o rehabilitację może wystawić lekarz prowadzący leczenie.

Jako płatnik masz obowiązek przechowywania dokumentacji pracowniczej. Dokumentacja i akta pracownicze dla osób zatrudnionych od 1 stycznia 2019 r. przechowywane są przez 10 lat od zakończenia stosunku pracy.

Możesz również skrócić czas przechowywania dokumentów pracowniczych osób, które zatrudniłeś w latach 1999–2018.

Aby to zrobić, dostarcz nam:

- [oświadczenie ZUS OSW](#) o zamiarze przekazania raportów informacyjnych za wszystkich pracowników i zleceniobiorców, których zatrudniłeś w latach 1999–2018,
- [raporty informacyjne ZUS RIA](#) za wszystkich pracowników i zleceniobiorców, których zatrudniłeś w latach 1999–2018.

Dokumentację pracowników, których zatrudniłeś przed 1 stycznia 1999 r., musisz przechowywać na dotychczasowych zasadach, czyli 50 lat.

Więcej informacji znajdziesz [na naszej stronie www.zus.pl/firmy](http://www.zus.pl/firmy) lub w broszurze: [„Skracamy? Tak, z 50 do 10 lat. Zmiany w zasadach przechowywania akt pracowniczych. Informacja dla pracodawców” \(pdf, 5529 kB\)](#).

Gdzie szukać dodatkowych informacji

Szczegółowe informacje o ubezpieczeniach społecznych możesz uzyskać:

- w każdej naszej placówce ([ich wykaz znajdziesz na stronie www.zus.pl](#)) w zakładce [O ZUS] → [Kontakt] → [Oddziały, inspektoraty, biura terenowe]),
- [na stronie internetowej www.zus.pl](#),
- [na PUE ZUS](#) (po zalogowaniu na profil płatnika składek) będziesz mieć dostęp do informacji, które dotyczą Twojej indywidualnej sytuacji, m.in. stanu rozliczeń z ZUS (saldo bieżące), elektronicznych zwolnień lekarskich pracowników (e-ZLA),
- na kanale „[Elektroniczny ZUS](#)” w serwisie YouTube,
- telefonicznie – w Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS pod numerem 22 560 16 00 dla telefonów stacjonarnych i komórkowych⁴,

⁴ Opłata za połączenia jest zgodna z taryfą Twojego operatora.

od poniedziałku do piątku w godzinach 7.00–18.00 (część usług dostępna jest przez całą dobę za pośrednictwem automatycznego telefonicznego systemu informacyjnego),

- przez e-mail cot@zus.pl.

Na Platformie Usług Elektronicznych ZUS uzyskasz informacje o danych zapisanych na Twoim indywidualnym koncie. Możesz też załatwić tam większość spraw związanych z ubezpieczeniami społecznymi bez wychodzenia z domu. Szczegółowe informacje znajdziesz w poradniku „[PUE krok po kroku. Rejestracja, logowanie i ustawienia profilu](#)” (pdf, 8020 kB).

Na stronie www.zus.pl znajdują się m.in. najnowsze wyjaśnienia komórek merytorycznych ZUS oraz aktualne wysokości składek i świadczeń. Zamieściliśmy tam również poradniki i ulotki dla płatników składek, w tym:

- [„Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz ustalania podstawy wymiaru składek”](#) (pdf, 1569 kB),
- [„Zasady optacania składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, Fundusz Emerytur Pomostowych oraz Fundusz Solidarnościowy”](#) (pdf, 800 kB),
- [„Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu oraz ustalania podstawy wymiaru składek. Poradnik dla osób prowadzących pozarolniczą działalność i osób z nimi współpracujących”](#) (pdf, 1384 kB),
- [„Masz wybór: ulga na start, preferencyjne składki, mały ZUS+, działalność nieewidencjonowana”](#) (pdf, 616 kB),
- [„Ustalanie stopy procentowej składki na ubezpieczenie wypadkowe”](#) (pdf, 1154 kB),
- [„ZUS IWA. Informacja o danych do ustalenia składki na ubezpieczenie wypadkowe”](#) (pdf, 3614 kB),
- [„Ogólne zasady wypełniania i korygowania dokumentów ubezpieczeniowych”](#) (pdf, 15 793 kB),
- [„Krok po kroku. Jak wypełnić dokument płatniczy, żeby optać należności z tytułu składek pobieranych przez ZUS”](#) (pdf, 400 kB),
- [„Proste płatności do ZUS – e-Składka”](#) (pdf, 362 kB),
- [„E-ZLA elektroniczne zwolnienia lekarskie. Bądź gotowy do zmiany – ulotka dla pracodawcy”](#) (pdf, 1078 kB),
- [„E-ZLA elektroniczne zwolnienia lekarskie. Spokojnie wracaj do zdrowia – ulotka dla pacjenta”](#) (pdf, 1174 kB),

- [„Skracamy? Tak, z 50 do 10 lat. Zmiany w zasadach przechowywania akt pracowniczych. Informacja dla pracodawców” \(pdf, 5529 kB\).](#)

Słowniczek

OSOBA, KTÓRA PROWADZI DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ

osoba fizyczna, która wykonuje we własnym imieniu, w sposób ciągły, zorganizowaną działalność zarobkową

PRZEDSIĘBIORCA

osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna, która nie jest osobą prawną, ale której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą

OSOBA WSPÓŁPRACUJĄCA

małżonek, dziecko własne, dziecko drugiego małżonka, dziecko przysposobione, rodzic, macocha, ojczym oraz osoba przysposabiająca, jeżeli pozostaje z osobą, która prowadzi pozarolniczą działalność lub korzysta z ulgi na start, we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracuje przy prowadzeniu działalności; nie dotyczy to osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego

PŁATNIK SKŁADEK

każdy podmiot zobowiązany przepisami do opłacania składek na ubezpieczenia społeczne; płatnikami składek są m.in.:

- pracodawca – w stosunku do pracowników i osób odbywających służbę zastępczą, także do tych, którzy przebywają na urlopie wychowawczym albo pobierają zasiłek macierzyński, z wyłączeniem osób, którym zasiłek macierzyński wypłaca ZUS
- jednostka organizacyjna lub osoba fizyczna – w stosunku do innej osoby fizycznej, która jest z tą jednostką organizacyjną lub osobą fizyczną w stosunku prawnym uzasadniającym objęcie tej osoby ubezpieczeniami społecznymi (np. zleceniodawca w odniesieniu do zleceniobiorcy), także do tych osób, które przebywają na urlopie wychowawczym albo pobierają zasiłek macierzyński, z wyłączeniem osób, którym zasiłek macierzyński wypłaca ZUS
- ubezpieczony, który jest zobowiązany do opłacenia składek na własne ubezpieczenia społeczne, np. osoba prowadząca pozarolniczą działalność
- osoba, która prowadzi pozarolniczą działalność lub korzysta z ulgi na start, w stosunku do osób współpracujących przy prowadzeniu tej działalności

UBEZPIECZONY

osoba fizyczna, która jest objęta chociaż jednym z ubezpieczeń społecznych: emerytalnym, rentowymi, chorobowym, wypadkowym lub ubezpieczeniem zdrowotnym

PRACOWNIK

osoba, która jest w stosunku pracy (z wyłączeniem prokuratorów) i nie spełnia kryteriów określonych dla osób współpracujących, lub osoba, która wykonuje pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo na podstawie umowy o dzieło, jeśli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym jest w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym jest w stosunku pracy

ZLECENIOBIORCA

osoba, która wykonuje pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące umowy zlecenia, z wyłączeniem osób uważanych w rozumieniu przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych za pracowników

CZŁONEK RODZINY

dziecko własne, dziecko małżonka, dziecko przysposobione, wnuk albo dziecko obce, dla którego ustanowiono opiekę, dziecko obce w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka do czasu, aż ukończy 18 lat, a jeżeli uczy się dalej – w szkole, zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni lub w szkole doktorskiej – aż ukończy 26 lat, natomiast jeżeli ma orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub inne traktowane na równi – bez ograniczenia wieku, ponadto małżonek i rodzice, dziadkowie itp. (czyli wstępni), którzy pozostają z ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym

Podstawa prawna

- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1009, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2189),
- Ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2022 r. poz. 240, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2023 r. poz. 57),
- Ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 2020 r. poz. 7),
- Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 164),
- Ustawa z dnia 10 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze skróceniem okresu przechowywania akt pracowniczych oraz ich elektroniczną (Dz.U. z 2018 r. poz. 357, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2023 r. poz. 221),
- Ustawa z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1787, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz.U. z 2019 r. poz. 125, z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie różnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w zależności od zagrożeń zawodowych i ich skutków (Dz.U. z 2022 r. poz. 740),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1771),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 grudnia 2020 r. w sprawie określenia wzorów zgłoszeń do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, imiennych raportów miesięcznych i imiennych raportów miesięcznych korygujących, zgłoszeń płatnika składek, deklaracji rozliczeniowych i deklaracji rozliczeniowych korygujących, zgłoszeń danych o pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, raportów informacyjnych, oświadczeń o zamiarze przekazania raportów informacyjnych oraz innych dokumentów (Dz.U. z 2022 r. poz. 1349, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 czerwca 2021 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1621).

ZUS

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

www.zus.pl

PUE

PLATFORMA USŁUG
ELEKTRONICZNYCH

załatwiał
sprawy w ZUS
przez internet

elektronicznie
wysyłaj wnioski
i odbieraj odpowiedzi

sprawdź stan
swojego konta
w ZUS

■ Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS:

- **22 560-16-00** dla tel. komórkowych i stacjonarnych
koszt połączenia według umowy klienta z operatorem telekomunikacyjnym
- e-mail: cot@zus.pl

■ E-wizyta (wideo rozmowa z pracownikiem ZUS): www.zus.pl/e-wizyta